

Sygn. akt II Ca 682/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Gamrat - Kubeczak
Sędziowie:	SSO Zbigniew Ciechanowicz (spr.) SSR del. Joanna Rawska-Szklarz
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Idzikowska-Chrząszczewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 marca 2014 roku w S.

sprawy z wniosku **M. S.**

z udziałem **Syndyka masy upadłości D. S. i Syndyka masy upadłości Z. S.**

o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie

z dnia 3 kwietnia 2013 r., sygn. akt III Ns 46/12

po s t a n a w i a:

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 682/13

Uzasadnienie postanowienia z dnia 18 marca 2014 r.:

Wnioskodawca M. S. wniósł o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego następujących przedmiotów: łącznie 25 sztuk torebek damskich, łącznie 357 sztuk koralii, 151 par kolczyków, łącznie 102 sztuki naszyjników o łącznej wartości 7 356,18 zł, do których wydania uczestnikom postępowania był zobowiązany z powodu bezskuteczności umów sprzedaży z dnia 31 maja 2011r. i 12 czerwca 2011 r. ze względu na treść art. 128 § 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jednolity z 2012 r. Dz. U., poz. 1112), z tym zastrzeżeniem, że przedmioty te mogą być wydane syndykowi masy upadłości D. S. i syndykowi masy upadłości Z. S..

Syndyk masy upadłości Z. S. i Syndyk masy upadłości D. S. wnieśli o oddalenie wniosku, podnosząc, że nie zachodzą przesłanki uzasadniające złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, ponieważ odmowa

przyjęcia świadczenia była uzasadniona – wnioskodawca zaoferował zwrot towaru takiego samego jak będący przedmiotem umów sprzedaży, tymczasem przepis art. 134 prawa upadłościowego i naprawczego wymaga zwrotu tego samego towaru.

Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2013 r. oddalił wniosek M. S. o złożenie przedmiotów wymienionych we wniosku z dnia 10 października 2012 r. do depozytu sądowego. U podstaw rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia:

W dniu 31 maja 2011 r. M. S. zawarł z Z. S. i D. S. prowadzącymi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą (...) umowę sprzedaży 16 sztuk torebek, 9 sztuk torebek, 142 sztuk korali, 90 sztuk korali i 151 sztuk koleczyków za łączną kwotę 3 150 zł. Natomiast w dniu 12 czerwca 2011r. M. S. z tymi samymi osobami umowę sprzedaży następującego towaru: naszyjnik/korale 80 sztuk, naszyjnik/korale 56 sztuk, naszyjnik/korale 58 sztuk, naszyjnik/korale 33 sztuki za łączną kwotę 4 386,18 zł.

Postanowieniem z dnia 23 stycznia 2012r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie Wydział XII Gospodarczy, na wniosek dłużników z dnia 15 czerwca 2011r., ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika Z. S. oraz upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika D. S..

Pismem z dnia 31 lipca 2012r. M. S., w odpowiedzi na wezwanie syndyka masy upadłości Z. S. i syndyka masy upadłości D. S. oświadczył, że towar nabyty na podstawie umowy z dnia 31 maja 2011r. i 12 czerwca 2011r. zwróci częściowo w naturze i częściowo w pieniądzu w terminie do dnia 31 sierpnia 2012r.

W piśmie z dnia 28 sierpnia 2012r. i z dnia 6 września 2012r. Syndyk masy upadłości Z. S. i Syndyk masy upadłości D. S. odmówiła przyjęci zaoferowanego przez M. S. towaru, ponieważ nie był on w stanie wykazać, że przedstawiony towar jest tożsamy z towarem, który był przedmiotem umów sprzedaży z dnia 31 maja 2011r. i 12 czerwca 2011 r.

Wniosek M. S. został uznany za bezzasadny.

Przytaczając treść art. 693¹ k.p.c. Sąd Rejonowy stwierdził, iż zakres jego kognicji w postępowaniu zainicjowanym przez wnioskodawcę jest ograniczony do formalnej oceny twierdzeń wniosku, gdzie sąd nie bada ich prawdziwości, lecz ogranicza się do stwierdzenia, czy wg przytoczonych okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione. Z tego względu podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma dokładne wskazanie we wniosku istoty zobowiązania, które jest podstawą świadczenia, przedstawienie argumentów uzasadniających złożenie tego świadczenia do depozytu sądowego, jak też określenie osoby, której przedmiot świadczenia ma być wydany oraz warunków, pod którymi może nastąpić wydanie depozytu.

W świetle okoliczności faktycznych podanych we wniosku nie sposób było przyjąć w ocenie Sądu Rejonowego, iż uczestnicy syndyk masy upadłości Z. S. i syndyk masy upadłości D. S. znajdują się w zwłoce z powodu uchylenia się od przyjęcia zaoferowanego przez wnioskodawcę świadczenia (art. 486 § 1 k.c.). Sąd Rejonowy wyraził przekonanie, że wnioskodawca nie wykazał aby zaoferowane uczestnikom postępowania świadczenie w postaci wskazanych we wniosku przedmiotów było tożsame ze świadczeniem wydanym mu w wykonaniu umów z dnia 31 maja 2011r. i 12 czerwca 2011r. Powyższa okoliczność stoi na przeszkodzie przyjęciu, że uczestnicy postępowania pozostają w zwłoce w rozumieniu przepisu art. 486 § 1 k.c., zaś przytoczone w treści uzasadnienia wniosku i kolejnych pismach okoliczności nie pozwalają na poczynienie nie budzących wątpliwości okoliczności, że świadczenie zaoferowane, a następnie wskazane w treści niniejszego wniosku było zgodne z treścią przepisu art. 134 prawa upadłościowego, co nie pozwala na przyjęcie, że istotnie wierzyciele pozostawali w zwłoce. W tym miejscu wskazać należy, że instytucja złożenia do depozytu sądowego została wprowadzona w tym celu, aby dłużnik mógł się zwolnić ze zobowiązania wówczas, gdy spełnienie zobowiązania bezpośrednio do rąk wierzyciela nie jest możliwe. Wątpliwości co do przedmiotu świadczenia mogą uniemożliwić odebranie depozytu, a w konsekwencji zniweczyć skutek w postaci zwolnienia dłużnika z zobowiązania.

Apelację od postanowienia Sądu Rejonowego złożył wnioskodawca żądając jego zmiany i uwzględnienia wniosku. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. art. 693¹ k.p.c. poprzez: niezastosowanie tego przepisu powodujące, że Sąd nie dał wiary oświadczeniom przytoczonym przez wnioskodawcę, a dał wiary oświadczeniu złożonemu przez uczestników postępowania, podczas gdy Sąd z mocy prawa powinien był uznać złożone przez wnioskodawcę oświadczenie za prawdziwe, nadto że Sąd zbadał prawdziwość oświadczenia przytoczonego przez wnioskodawcę, podczas gdy Sąd powinien był ograniczyć się do oceny, czy według przytoczonych okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione,
2. art. 328 § 2 w zw. z art. 13 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie przez Sąd tego przepisu powodujące, że Sąd nie wskazał w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia dlaczego nie dał wiary oświadczeniom wnioskodawcy, że zamierzał zwrócić te same przedmioty, które otrzymał od uczestników postępowania, a także iż nie ubyło żadnych przedmiotów podczas gdy Sąd powinien był precyzyjnie wskazać w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia dlaczego nie dał wiary oświadczeniu wnioskodawcy, że ten zamierzał zwrócić te same przedmioty oraz, że nie ubyły żadne przedmioty w stosunku do tych otrzymanych od uczestników postępowania.
3. art. 467 pkt 1 k.c. poprzez błędne zastosowanie przez Sąd tego przepisu powodujące stwierdzenie, że nie zaszyły przesłanki do złożenia rzeczy do depozytu sądowego z uwagi niemożności spełnienia roszczenia przez wnioskodawcę wskutek okoliczności leżących po stronie uczestników postępowania, podczas gdy zaszyły przesłanki uprawniające złożenie rzeczy do depozytu sądowego z uwagi na niemożność spełnienia roszczenia przez wnioskodawcę wskutek okoliczności leżących po stronie uczestników postępowania.

Uczestnicy wnieśli o oddalenie apelacji dzielając ustalenia i oceny prawne Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna, lecz z innych względów niż opisane w jej treści.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wskazuje na to, iż Sąd Rejonowy dostrzegł fakt braku opisu w treści wniosku cech istotnych przedmiotów, których przyjęcia do depozytu sądowego domaga się wnioskodawca i ujął tą okoliczność w kategoriach niewykazania tożsamości przedmiotów opisanych wnioskiem i fakturami vat załączonymi do wniosku. Istotnie, rodzaj tych przedmiotów, zróżnicowanie ich wartości na fakturach vat wskazuje na to, iż są to przedmioty posiadające odmienną tożsamość, a więc winny posiadać indywidualne cechy odróżniające je od innych przedmiotów tego samego gatunku. Torebki damski, korale, kolczyki, naszyjniki nie występują co do zasady w obrocie jako przedmioty oznaczone co do gatunku. Jeżeli jest inaczej to wnioskodawca winien zaprezentować rozumowanie prowadzące do takiego wniosku.

Tym niemniej Sąd Rejonowy przesłance formalnej w postaci braku oznaczenia przedmiotu wniosku nadał charakter przesłanki merytorycznej i wyciągnął z tego konsekwencje, które legły u podstaw rozstrzygnięcia. Gdy tymczasem procedowanie winien rozpocząć od analizy cech wniosku opisanych w art. 693 k.p.c., a zwłaszcza czy wnioskodawca dokładnie oznaczył przedmioty, które miały być złożone (pkt 3). Tak w niniejszej sprawie się nie stało.

Piśmiennictwo przytacza przykłady orzecznicze aprobujące sytuację przeprowadzenia przez sąd postępowania dowodowego mającego na celu badanie merytorycznych podstaw żądania złożenia do depozytu, lecz przypadki takie ograniczone raczej będą do sytuacji, gdy z treści samego wniosku lub dołączonych do niego dokumentów będzie wynikać, że wskazany przez wnioskodawcę stosunek zobowiązaniowy nie istnieje albo że inny jest przedmiot świadczenia, co w efekcie prowadzić będzie do oddalenia wniosku o złożenie do depozytu (J. B. w pracy „Depozyty sądowe - Praktyka sądowa, Wnioski de lege ferenda 2003, str. 90-91). Tym niemniej w niniejszej sprawie nie można w sposób stanowczy sformułować tezy, iż wniosek M. S. w sposób oczywisty jest niezasadny. Uwagę zwraca fakt podana przez wnioskodawcę wartość opisanych we wniosku przedmiotów, która jest tożsama z wartością podaną w załączonych fakturach, lecz inna jest ilość tych przedmiotów. Okoliczność ta nie ma jednak znaczenia dla zasadności wniosku skoro art. 693 k.p.c. nie przewiduje obowiązku określenia wartości przedmiotów składanych

do depozytu sądowego, czy też złożenia w całości świadczenia podzielnego. Za Sądem Najwyższym przyjąć należy pogląd, iż wynikająca z treści aktualnie obowiązującego art. 693¹ k.p.c. ograniczona kognicja sądów sprawia, iż nawet prawomocne postanowienie, które zezwala dłużnikowi na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu, w rzeczywistości może nie być prawnie uzasadnione. Nie wywołuje więc ono skutków, o których mowa w art. 470 k.c., chyba że wierzyciel zgłosił wniosek o wydanie mu przedmiotu świadczenia z depozytu. W braku takiego wniosku pozostaje otwarte zagadnienie, czy w rzeczywistości złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu było prawnie uzasadnione. Wówczas okazuje się ono ważne (art. 470 k.c.) dopiero wtedy, kiedy w odrębnym postępowaniu doszło do rozstrzygnięcia, że złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu nastąpiło z przyczyny przewidzianej przez prawo materialne oraz że złożony przedmiot świadczenia był zgodny z treścią zobowiązania i odpowiadał dalszym wymaganiom art. 354 § 1 k.c. (uchwała z dnia 5 grudnia 1986 r. w sprawie III CZP 62/86, dotycząca stanu prawnego wówczas obowiązującego, lecz zachowująca aktualność).

Podkreślić dodatkowo należy akcentowany w literaturze tymczasowy (a nie definitywny) charakter skutków złożenia do depozytu sądowego. J. B. w przytoczonej powyżej pracy wyraża pogląd, iż złożony do depozytu przedmiot świadczenia nie przechodzi na własność wierzyciela, bez względu na przyczynę złożenia do depozytu, zaś w przypadku rzeczy oznaczonych co do tożsamości dłużnik pozostaje nadal ich właścicielem. Tezę tą autor obrazuje przykładem sporu co do tożsamości zestawów spawalniczych użytych, a następnie składanych do depozytu sądowego, gdzie sądy obu instancji uznały za uzasadniony wniosek o ich złożenie do depozytu (str. 72-73).

Taki stan rzeczy obliuguje Sąd Odwoławczy do tego, aby w myśl art. 386 § 4 k.p.c. uchylić zaskarżone postanowienie w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając Sądowi I - instancji rozstrzygnięcie o kosztach poniesionych w toku postępowania apelacyjnego, gdyż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Rejonowy wezwie wnioskodawcę do podania cech indywidualnych przedmiotów podanych we wniosku pod rygorem zawieszenia postępowania. Zaś w przypadku właściwego wykonania zobowiązania doręczy tak sprecyzowany wniosek uczestnikom i wyda postanowienie mając na uwadze ograniczony zakres swojej kognicji (art. 693¹ k.p.c.), o ile nie zaistnieją dodatkowe okoliczności nakazujące odmiennie ocenić zasadność wniosku.

SSR del. Joanna Rawska-Szklarz SSO Dorota Gamrat - Kubeczak SSO Zbigniew Ciechanowicz